

Miroslava BREBURDOVÁ: K historickému vývoji a písemnostem četnických stanic Čerčany a Červený Újezd v 1. polovině 20. století. Bakalářská práce, Praha 2014, 114 s.

Posudek oponenta

Práce si před sebe klade zdánlivě jasný a jednoduchý úkol – popsat v současné době populární fenomén dějin četnictva v první polovině dvacátého století z hlediska dvou konkrétních stanic a zejména pokusit se zhodnotit dochované písemné prameny ke každé ze sledovaných stanic a následně je komparovat. Tato snaha prolíná celou prací a nutno říci, že je do jisté míry úspěšná.

Ve druhé kapitole, nazvané *Prameny a literatura k problematice četnických stanic*, autorka nenechává nikoho na pochybách, že heuristiku nepodcenila. Komentovaný seznam literatury obsahuje veškeré dostupné tituly včetně nejnovějších prací zejména s regionálním dosahem, kteréžto práce jsou pro toto téma stěžejní – ať už jako inspirace či pro použitou komparativní metodu, která má svůj další rozměr, pokud by byly srovnávány i stanice mimo jeden region (okres).

Za velmi zásadní považují ovšem komentovaný soupis pramenů, ať už v rovině obecné (typologie četnických knih), tak v rovině konkrétní v případě četnických stanic v Čerčanech a v Červeném Újezdě. Jak bude konstatováno ještě dále, obě tyto lokality vykazují mnoho shodných rysů, ale zároveň jsou velmi rozdílné. Prvním a zásadním rozdílem pro tuto práci je kvantita a kvalita dochovaného archivního materiálu. Zatímco Červený Újezd – stejně jako všechny stanice bývalého okresu Votice – měl to štěstí, že se dochoval „pouze“ mezerovitě (a obrovskou devizou jsou dochované do jisté míry kompletní ročníky spisové manipulace), v případě Čerčan je nutno hovořit o dochování torzovitěm.

V této kapitole bych si pouze dovolil vytknout dvě nepřesnosti. První z nich je formálního charakteru, ale z práce samotné (s. 12) vyplývá nesrovnalost v typologii úředních knih. Ačkoliv jsou registraturní pomůcky formálně zařazeny (a správně) jako součást spisového materiálu, jsou dále uváděny podací protokoly (či podací deníky, ale jedná se o totéž) součástí skupiny, nazvané jako „kancelářské knihy“. Podací protokoly stejně jako indexy (rejstříky) jsou v tomto smyslu plně a jednoznačně registraturními pomůckami, za „kancelářské knihy“ by bylo možno snad považovat agendové rejstříky, které se však dochovaly pouze v případě Četnické stanice Červený Újezd. Jedná se však o připomínku spíše formální, nemající pro celkové vyznění práce zásadní vliv. Mojí druhou připomínkou v této kapitole je spíše upřesnění, že kromě dvou řad spisů se na každé četnické stanici stanici povinně vedla ještě třetí řada spisů – tedy vedle spisů obyčejných a důvěrných ještě řada tajná. Opět se však jedná o pouhé doplnění napsaného.

Třetí kapitoly s názvem *Četnictvo v období První republiky, Druhé republiky a Protektorátu Čechy a Morava* jsem se, upřímně řečeno, velmi obával. Mohla být natolik obsáhlá, že by tvořila většinu rozsahu bakalářské práce. Jsem velmi rád, že se autorka ujala této kapitoly v úplnosti a zároveň ve stručnosti, která je přehledná a věcná. Oceňuji také popis četnického vzdělávání a hodnostního postupu, který je velmi důležitý pro některé konkrétní kroky konkrétních četníků. V této kapitole je také důležité, že autorka nevychází jen z literatury či obecných normativních pramenů, ale také z konkrétních pramenů z archivních fondů.

Kapitola o dějinách Čerčan a Červeného Újezda slouží pro další výklad a pro pochopení fungování četnických stanic v obou místech. Myslím si, že autorka zde vystihla jeden základní protiklad ve vývoji obou těchto míst: zatímco Červený Újezd byl po celé sledované období víceméně stejně (ne)významnou lokalitou a jeho další rozvoj byl nutně omezen obecnými podmínkami regionu tzv. České Sibiře, Čerčany prodělaly v první polovině 20. století obrovskou přeměnu z nevýznamné osady v sebevědomou lokalitu ovlivněnou mimo jiného velkou blízkostí Prahy a místním železničním uzlem. Autorka v této kapitole využila v maximální možné míře všech dostupných pramenů a literatury.

Kapitola poslední, která se věnuje přímo četnickým stanicím, by měla být v této práci stěžejní. Osobně se domnívám, že některé části výše citovaného rozboru dochovaných písemností by bylo vhodnější uvést spíše v souvislostech této poslední kapitoly, nicméně není velkým problémem si v práci příslušnou pasáž najít. Dějiny obou četnických stanic jsou popsány detailně a hlavně, jak je pro tuto práci příslušné, nebývale přehledně a čtivě. Systematické zpracování jejich dějin s maximální možnou koncentrací na detail a zejména na společné či zcela rozdílné aspekty vývoje je velmi přínosné a nebál bych se použít i hodnocení, že do jisté míry vzorové. Závěrečné srovnání činnosti obou stanic je však na můj vkus příliš stručné a některé argumenty (zejména o transformaci a ukončení činnosti četnických stanic) nejsou dle mého názoru zcela relevantní.

O rozsáhlém seznamu literatury a pramenů již v tomto posudku bylo napsáno, na tomto místě bych ještě rád ocenil i poměrně značné množství internetových online pramenů a zejména kvalifikovanou práci s nimi. Šestnáct příloh k práci velmi pěkně dokumentuje celé zpracované téma.

Závěrem je nutno konstatovat, že zvolené téma sice reaguje na aktuálně populární trend, zároveň jej však pojímá jinak, po svém. Jsem přesvědčen o tom, že na tuto bakalářskou práci by bylo možné a snad i vhodné navázat komparací širší, například v rámci většího regionu, či snad dokonce komparací činnosti jednotlivých okresních četnických velitelství a jejich vztahem k podřízeným četnickým stanicím. Mé připomínky byly spíše formálního charakteru (poznámku o nestandardní, avšak v zásadě správné citaci archivních pramenů připojuji pouze na okraj), jinak práci oceňuji velmi vysoko, zvláště s ohledem na její textovou propracovanost a srozumitelnost. Vyzdvihl bych také autorčin přehled o veškerých dostupných zdrojích k této problematice.

Vzhledem k výše napsanému práci doporučuji k obhajobě a zároveň navrhuji její hodnocení stupněm výborně.

V Benešově 4. 9. 2014

Mgr. Michal Sejk

